

HONVÉDELMI MINISZTERIUM
HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM

Nyt. szám:127/472

1.számú példány

J ó v á h a g y o m !

Budapest, 2013. február 26. n

Dr. Kovács Vilmos ezredes
parancsnok

A HM-HIM Hadtörténeti Könyvtár
Gyűjtőköri szabályzata és
Állománygyarapítási stratégiája

1. Bevezetés

A HM HIM Hadtörténeti Könyvtár (a továbbiakban Könyvtár) alapításkori jogelődjének, a Magyar Királyi Hadilevéltár és Múzeum IV., könyvtári csoportjának működését az 1921-es „Szolgálati utasítás” c. rendelkezés VI. pontja szabályozta. Ez határozta meg az akkor érvényes gyűjtőköri szabályzókat is

A Könyvtár történelmi funkcióváltásai természetesen minden időben kihatottak a gyűjtőkörre is. A második világháború után *Hadtudományi Könyvtárként*, majd a '70-es években a Magyar *Néphadsereg Könyvtári és Dokumentációs Központjaként* működő intézmény a hadtudomány és hadtörténelem szakirodalmának általános gyűjtésén túl időszakonként más-más részcekokat szolgált. A tágabban vett könyvtári gyűjtőkörbe tarozó dokumentumtípusok közül több is (kéziratok, térképek, plakátok, aprónyomtatványok) a Hadtörténeti Múzeummal való összetartozás gyűjteményi megosztása révén hagyományosan hiányzott a Könyvtár gyűjteményéből.

A Könyvtár mindenkori gyarapítási politikájának a fenti történelmi alapokról kiindulva követnie kell tehát a struktúrában belül az alapítás óta végbement változásokat. Figyelembe kell vennie a katonai oktatás, képzés szervezeti átalakítások során megváltozott körülményeit, a hadtudomány területén és az információhordozók típusaiban végbement változásokat.

2. A könyvtár gyűjtőköre

A Könyvtár teljességre törekedve gyűjti a Magyarországon megjelent magyar és egyetemes, valamint a külföldön megjelent magyar vonatkozású katonai, különösképp a hadtörténelmi vonatkozású dokumentumokat, katonai szabályzatokat. Továbbá súlyozva gyűjti az egyetemes hadtörténet múltbeli és jelenkori feldolgozásait, az ezzel foglalkozó katonai szakirodalmat.

A gyűjtőkör kiterjedésének meghatározásakor figyelembe kell venni az egyes korszakok jelentősebb katonapolitikai változásait is (mint például Magyarország NATO-csatlakozása, haderő-átalakítás, stb.) és ezek távlati hadászati, hadtörténelmi kihatását, valamint a honvédelmi könyvtárak hálózatának gyűjtőköri megosztását, a szakirodalom párhuzamos gyűjtésének elkerülése érdekében.

3. A gyűjtött dokumentumok nyelvi megosztása

A Könyvtár a magyar nyelvű főgyűjtőköri szakirodalom teljességének beszerzésére törekszik. A külföldi szakirodalom esetében nyelvi preferenciákat csak nagy vonalakban lehet meghatározni, tekintettel a magyar hadtörténelem szerteágazó nemzetközi összefüggéseire. A német, angol, orosz, francia nyelvű dokumentumok elsődlegességén túl az egyéb nyelveken megjelent magyar vonatkozású feldolgozások is a Könyvtár gyűjtőkörébe tartoznak, különös tekintettel a történelmi Magyarország területén elhelyezkedő államok szakkiadványai.

4. A gyűjtött dokumentumok típusai

A Könyvtár megjelenési formájuktól (elektronikus, vagy hagyományos) függetlenül gyűjti a gyűjtőkörbe tartozó

- *periodikákat,*
- *monográfiákat,*
- *kézikönyveket,*
- *szabályzatokat,*

- jegyzeteket,
- disszertációkat,
- konferencia-kiadványokat
- adatbázis-, illetve multimédiás CD-, DVD-ROM-okat.

A térképek, kéziratok, mikrofilmek, fényképek, metszetek, röplapok, plakátok, stb. gyűjtését a HM HIM egyéb gyűjteményei végzik.

5. A gyűjtőkör szakterületi meghatározása

A gyűjtőkör fő- és mellékgyűjtőkörökre oszlik, melyek más-más preferenciák alapján jelentkeznek az állománygyarapításban.

*** A Könyvtár hadtudományi, hadtörténelmi főgyűjtőkörébe tartozik:**

- hadtudomány elmélete
- katonapolitika, katonai doktrína
- hadművészet
- hadtudomány általános elmélete, teoretikusok
- az ország felkészítése a háborúra (gazdasági, ideológiai, tudományos, technikai, politikai területeken, hadszíntérfejlesztés)
- katonai szervezés, hadkiegészítés, mozgósítás
- haditechnika
- katonai vezetés
- háborúk, hadjáratok, csaták, harcok leírása
- fegyveres erők (haderőnemek, fegyvernemek) felépítése, alkalmazása, fejlesztése
- fegyveres testületek, katonai és félkatonai szervezetek, szövetségek
- katonai képzés, kiképzés és nevelés, katonapedagógia
- katonaelet, katonai szolgálat
- katonai egészségügy
- katonai lélektan
- katonaszociológia
- hadigazdaság, katonai gazdálkodás
- katonai jog, hadijog, nemzetközi hadijog
- katonai térképészet
- katonai sajtó, könyvkiadás
- katonai hagyományok ápolása
- hadtörténelem – a fentiek története
- katonai kézikönyvek, lexikonok, szótárak, bibliográfiák
- időszaki kiadványoknál a magyar nyelvűek teljessége, az idegen nyelvűek tekintetében a fenti gyűjtőkörbe esők válogatva, lehetőleg minden világnyelv reprezentálásával.

*** Mellékgyűjtőkör:**

- általános, vagy nem a főgyűjtőkörbe tartozó tudományterületek referenzkönyvei, évkönyvei, statisztikái, adattárjai, szótárjai
- történettudomány és részterületei (helytörténet, történelmi személyek életrajzai)
- történettudomány segédtudományai
- művelődés- és kultúrtörténet
- könyvtártudomány, könyvtártan
- kutatómódszertan
- a fenti tárgykörökből szakkönyvtárak, enciklopédiák
- katonaelettel és a háborúk, csaták történetével foglalkozó szépirodalom

- időszaki kiadványok tekintetében a napilapok, néhány általános tájékozódást nyújtó folyóirat, magazin.

6. A gyűjtés mélysége

A gyűjtemény összessége a lehető legátfogóbban kell, hogy reprezentálja a főgyűjtőkörbe tartozó magyar nyelvű szakirodalom teljességét. Az ide tartozó külföldi szakirodalom tekintetében az érdemi teljességre kell törekedni. Megfelelő gyarapítási módszerekkel (antikváriumok, aukciók rendszeres látogatása) a modern szakirodalom beszerzésén túl a történetileg kialakult hiányosságokat utólag pótolni kell. Az olvasói igények kielégítése okán, valamint tudománytörténeti célból törekedni kell a főgyűjtőkörbe tartozó ismeretterjesztő munkák beszerzésére is.

A mellékgyűjtőkörbe tartozó dokumentumok esetében az értékelő válogatás elvét kell érvényesíteni a beszerzések során. A legmodernebb, legátfogóbb művek beszerzésére kell törekedni. A tartalmilag elavult, meghaladott dokumentumokat - a könyvtár történeti jellegét figyelembe véve - az apasztás során kell kiszűrni.

7. Az állománygyarapítás forrásai:

*** Vétel:**

- o A legfontosabb beszerzési forrás. A könyvtári állománygyarapításhoz szükséges pénzügyi fedezetet elsődlegesen, a dokumentumok árváltozásának figyelembevételével, a fenntartó köteles költségvetésében biztosítani.
- o A külföldi dokumentumok beszerzésében kiemelt szerepe van a bécsi Kriegsarchiv mellett dolgozó mindenkori magyar kirendeltségnek, amelynek a könyvtári gyarapítási keretből van lehetősége meghatározott mennyiségű beszerzést saját hatáskörben, de szakmailag egyeztetve végrehajtani.
- o További kiegészítő keretet alkotnak a különböző dokumentumvásárlási pályázatok forrásai (pl. ODR, Márai-program).

*** Kötelezpéldány szolgáltatás:**

- o Az OSZK kötelezpéldány szolgáltatásából a Könyvtár (a 66-os számon), többedsorban, esetileg részesül.
- o A honvédségi kiadványok tekintetében a hadtörténeti vonatkozású dokumentumok megküldetésére különös figyelmet kell fordítani. Szükség esetén nélkülözhetetlen a kiadóval történő személyes kapcsolatfelvétel.

*** Csere:**

- o A Könyvtár meglévő kül- és belföldi cserekapcsolatait ápolni, fejleszteni kell, főként a külföldi társintézményekkel.

*** Ajándék:**

- o Az ajándékok, hagyatékok fontos, de igen kiszámíthatatlan forrásai a gyarapításnak. E téren fontos a köszönő levelek időben való megküldése.
- o A Könyvtár csak olyan ajándékot fogad el, ami a gyűjtőkörbe tartozik.

8. A gyarapítás mértéke, a gyűjtött dokumentumok példányszáma

A gyarapítás mértéke fő- és mellégyűjtőkörönként, valamint dokumentumtípusonként változik, figyelembe véve a kölcsönözhetőséget, valamint az olvasói igényeket is.

- * *A főgyűjtőkörbe tartozó magyar dokumentumokból a Könyvtár a kölcsönzés biztosítása érdekében lehetőség szerint két példányt gyűjt. Kiemelt érdeklődés esetén a darabszámban ettől felfelé egyedileg el lehet térni.*

A magyar időszaki szakkiadványokból két példányt.

A külföldi időszaki szakkiadványokból a Könyvtár egy példányt gyűjt.

- * *A mellégyűjtőkörbe tartozó magyar és külföldi dokumentumokból legalább egy példányt. Kiemelt érdeklődés esetén a darabszámban ettől felfelé egyedileg el lehet térni. A nagyobb példányszám beszerzését indítványozhatja az olvasószolgálat, valamint a gyarapítás, jóváhagyja a könyvtárvezető.*

9. Megőrzési kötelezettség

A főgyűjtőkörbe tartozó dokumentumokat a Könyvtár tartósan megőrzi. Az olyan, tartalmilag elavult dokumentumokból, valamint amelyek iránt az olvasói érdeklődés jelentősen csökkent, de a főgyűjtőkörbe tartoznak, a Könyvtár köteles minimum egy példányt megőrizni.

A főgyűjtőkörbe tartozó periodikákat a Könyvtár egy példányban kötteti.

A mellégyűjtőkörbe tartozó dokumentumokból a nyolcévente elvégzendő apasztás során a korszerűtleneket az igényeknek megfelelően újabbakkal váltja fel.

A fő és mellégyűjtőkörön kívül eső időszaki kiadványokat a Könyvtár három évig őrzi meg. (Kivéve a hagyományosan indulásától megőrzött Népszabadságot.) Ha az adott kiadvány elektronikus formában beszerezhető, azt a Könyvtár tartósan megőrzi.

10. Muzeális dokumentumok, különgyűjtemények

A Könyvtár muzeális dokumentumainak minősülnek a tartós megőrzésre szánt kiadványok. Első sorban az 1851 előtt megjelent, fő- és mellégyűjtőkörbe tartozó magyar, magyar vonatkozású és külföldi kiadványok.

Kiemelt része a gyűjteménynek a különgyűjteményt alkotó, tartalmilag muzeálisnak minősülő szabályzatgyűjtemény. A részét képező dokumentumok, lévén korlátozott példányszámban jelentek meg, illetve az országban egyedülállóként itt hozzáférhetők, darabszám szerinti korlátozás nélkül megőrzendők.

11. Záró rendelkezések

- * Jelen Szabályzat az aláírás napján lép hatályba, ezzel egyidejűleg a 2008. május 15-én kiadott gyarapítási szabályzat hatályát veszti.
- * Könyvtár gyűjtőkörét legalább öt évenként, de a körülmények változásával összhangban, felül kell vizsgálni.
- * A gyarapítási irányelvek meghatározásáért, és a szabályszerű gyarapításáért a könyvtár vezetője tartozik felelősséggel.

12. Vonatkozó jogforrások

1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről

60/1998. (III. 27.) Korm. rendelet a sajtótermékek kötelespéldányainak szolgáltatásáról és hasznosításáról

73/2003. (V. 28.) Korm. rendelet az Országos Dokumentumellátási Rendszerről

22/2005. (VII. 18.) NKÖM rendelet a muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével és nyilvántartásával kapcsolatos szabályokról

3/1975. (VIII. 17.) KM-PM együttes rendelet a könyvtári állomány ellenőrzéséről (leltározásáról) és az állományból történő törlésről szóló szabályzat kiadásáról

Budapest, 2013.február J- n.

Dr. Andaházi-Szeghy Viktor szds.
könyvtárvezető

Készült: 1 példányban

Egy példány 6 lap

Ügyintéző (tel): Dr. Andaházi-Szeghy Viktor szds.

Kapja: Irattár

Sokszorosítva: 5 példányban

Egy pld.:6 lap

Kapják:1. sz. soksz. pld.: Hadtörténeti Könyvtár (elektronikusan továbbítva)

2. sz. soksz. pld.: Szerkesztőség (elektronikusan továbbítva)

3. sz. soksz. pld.: Jogi és Igazgatási Iroda (elektronikusan továbbítva)

4. sz. soksz. pld.: Törzsosztály (elektronikusan továbbítva)

5.sz. soksz.pld.: Belső ellenőr (elektronikusan továbbítva)